

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

läsåret 2021/2022

Strängnäs Montessori

Förskola - skola - fritidshem

"Hur det går beror på hur vi mår"

Peter Jedar, rektor

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	3
VISION	3
2. UPPDRAG OCH SYFTE	3
STRÄNGNÄS MONTESSORI TRYGGHETSGRUPP	4
3. LAGAR- VAD STYR VÅRT ARBETE?	4
4. INNEBÖRDEN AV DISKRIMINERING, TRAKASSERIER OCH KRÄNKANDE BEHANDLING	5
5. ANSVARSFÖRDELNING	6
6. UPPFÖLJNING, UTVÄRDERING OCH ANALYS AV FÖREGÅENDE ÅRS PLAN	7
RESULTAT AV AKTIVITETER OCH FOKUSOMRÅDEN FÖR FÖREGÅENDE LÄSÅR 2020/2021	7
7. ARBETSÅRET MED PLAN MOT DISKRIMINERING OCH KRÄNKANDE BEHANDLING	9
ÖVERGRIPANDE MÅL	9
AKTIVITETER OCH FOKUSOMRÅDEN ATT ARBETA MED LÄSÅRET 2021-2022.	9
8. DET FÖREBYGGANDE OCH FRÄMJANDE ARBETET UTIFRÅN DISKRIMINERINGSGRUNDERNA	12
9. HANDLINGSPLAN	14
PROCESSKARTA	14
FÖRTYDLIGANDE AV STEGEN I PROCESSKARTAN (STEG 1-6)	15
10. ÅTGÄRDER I PROCESSEN	16
EXEMPEL PÅ OLIKA ÅTGÄRDER SOM KAN VIDTAS VID DISKRIMINERING, TRAKASSERIER, KRÄNKANDE BEHANDLING:	17
VAD ÄR DISCIPLINÄRA ÅTGÄRDER OCH VILKA DISCIPLINÄRA ÅTGÄRDER FINNS I SKOLLAGEN?	18
11. ORDNINGSGREGLER	19
12. KONSEKVENSER KOPPLAT TILL ORDNINGSGREGLER OCH KRÄNKANDE BEHANDLING/DISKRIMINERING	19
13. BEMÖTANDE VID PROBLEMSKAPANDE BETEENDE	20
HANDLINGSPLAN KRING BEMÖTANDE AV ELEVER SOM HAMNAR I AFFEKT UNDER SKOL- OCH FRITIDSTID VID STRÄNGNÄS MONTESSORI	20
<i>Förebyggande strategier</i>	20
<i>Lågaffektivt bemötande och lågaffektivt förhållningssätt</i>	21
<i>Lågaffektivt bemötande vilar på tre pedagogiska principer</i>	21
<i>Lågaffektivt bemötande i praktiken</i>	21
<i>Affektregleringsmodellen</i>	22
<i>Följande strategier kan hjälpa till att minska stress och kaos. Eleven kan då återfå självkontrollen snabbare</i>	22
<i>Hantera i vardagen</i>	23
<i>Litteraturhänvisning</i>	24

Inledning

Vision

Att alla känner sig trygga i vetskap om att förskolan/skolan/fritidshemmet har nolltolerans mot kränkningar, trakasserier och mobbning.

Skolan är en plats dit barn, elever och skolans personal känner lust och glädje att gå till.

Maria Montessoris fredstankar

Den kosmiska planen

- Allt har en särskild avsikt
- Alla har en särskild uppgift
- Alla har ett särskilt ansvar
- Alla delar hör ihop och bildar en helhet
- Hela världen i gemenskap
- Fred på jorden

Allt börjar med barnen. Barn är fredsbärare.

Uppdrag och syfte

Alla barn och elever har rätt att lära och utvecklas i en trygg miljö och att bemötas med respekt. Därför är det viktigt att arbeta förebyggande mot kränkande behandling.

Varje år ska skolans styrelse se till att det upprättas en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen ska fungera som ett stöd och en dokumentation över det förebyggande arbetet. Verksamheten måste arbeta målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Det är viktigt att all personal och även barn, elever och deras vårdnadshavare känner till planen.

Planen ska innehålla:

- En översikt över de mål som verksamheten har satt upp för det förebyggande arbetet.
- En översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkningar.
- En redovisning av vilka åtgärder verksamheten planerar att påbörja eller genomföra under det kommande året.
- En redovisning av hur åtgärderna i den föregående års planen har genomförts.

I planen ska det framgå vem som är ansvarig för att respektive åtgärd genomförs och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Barn och elever ska delta i det förebyggande arbetet mot kränkande behandling utifrån ålder och mognad. Yngre barn kan tex delta i trygghetsvandringar och berätta om trygga och otrygga platser. Äldre elever kan vara med i både kartläggning och analys. De kan också komma med förslag på åtgärder och delta i uppföljningen och utvärderingen.

(källa: Åtgärder mot kränkande behandling – Skolverket

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/atgarder-mot-krankande-behandling>)

Strängnäs Montessoris trygghetsgrupp

Trygghetsgruppen består av 1-2 personalrepresentanter från förskolan, lågstadiet, mellanstadiet och högstadiet samt fritidshemmet. I gruppen ingår även rektor för skola och förskola samt kurator, skolsköterska och socialpedagog. Övergripande ansvar för arbetet har rektor, men gruppen leds av skolans socialpedagog och kurator. Gruppen träffas i regel 4 gånger per läsår och har till uppgift att arbeta förebyggande och främjande genom att följa upp och utveckla hela skolans- och barnomsorgens arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Som komplement utarbetar även förskolan en egen plan mot diskriminering och kränkande behandling varje år som är mer anpassad för förskoleverksamheten.

Lagar- vad styr vårt arbete?

Vårt arbete mot diskriminering och kränkande behandling regleras utifrån två lagstiftningar.

Lagarna är:

- *Bestämmelserna i 6 kap Skollagen (SFS 2010:800)*
- *Diskrimineringslagen (2008:567)*

Både 6 kapitlet i Skollagen och Diskrimineringslagen har till syfte att skydda barn och elever mot kränkningar av deras värdighet. Kränkningar av barns och elevers värdighet kan förekomma i form av diskriminering, trakasserier eller genom kränkande behandling. Bestämmelser i Skollagen och Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering och kränkande behandling. De ställer krav på att verksamheterna bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter och möjligheter samt för att förebygga och förhindra trakasserier och kränkande behandling.

Skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling:

Skollagen 6 kap 10 §: "En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567)".

De sju diskrimineringsgrunderna:

1. kön
2. könsöverskridande identitet eller uttryck
3. etnisk tillhörighet
4. religion eller annan trosuppfattning
5. sexuell läggning
6. funktionsnedsättning
7. ålder

Innebörden av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Diskriminering innebär att ett barn eller en elev missgynnas, direkt eller indirekt, av skäl som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. **I verksamheterna är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn och elever kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse.** Diskrimineringslagen innehåller även ett förbud mot sexuella trakasserier. I vår plan mot diskriminering och kränkande behandling omfattar begreppet trakasserier även begreppet sexuella trakasserier.

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning eller ålder. Om någon ur personalen utsätter ett barn eller en elev för trakasserier benämns det diskriminering.

Exempel på trakasserier:

- Nedsättande kommentarer, nedsvärtning, förlöjligande, förnedrande uppförande, osynliggörande eller utfrysning

Annan kränkande behandling

Kränkande behandling är ett uppträdande som, utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen, kränker barns eller elevers värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera. De kan vara synliga och handfasta likaväl som dolda och subtila. De kan utföras inte bara direkt i verksamheten utan även via exempelvis telefon och Internet. Trakasserier och kränkande behandling kan till exempel uttryckas genom nedsättande tilltal, ryktesspridning, förlöjliganden eller fysisk våld. Kränkningarna kan även handla om att frysa ut eller hota någon. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Exempel på annan kränkande behandling:

- Mobbning (upprepade kränkningar mot en person under en längre tid)
- Ekonomisk knapphet (ex: eleven blir retad för att man är fattig, saknar märkeskläder mm)
- Utseende och kropp (ex: "tjock", "fjortis", "emo")

Ansvarsfördelning

Rektor

- Ser till att all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering och annan kränkande behandling inte är tillåten på enheten.
- Ser till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter samt att motverka diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder samt annan kränkande behandling.
- Ser till att årligen upprätta, följa upp och utvärdera en plan mot kränkande behandling i samverkan med personal, elever.
- Ser till att utredning görs och åtgärder vidtas om enheten får kännedom om att diskriminering eller annan kränkande behandling förekommer.
- Vid kränkning eller diskriminering mellan personal och barn/elev ansvarar rektor för ärendet och vidare utredning, då rektor har personalansvar.

Rektor ska även:

- Verka för kontinuerlig fortbildning gällande värdegrund och gemensamt förhållningssätt samt bemötande av elever/barn som kan härledas ur de sju diskrimineringsgrunderna.

Pedagoger och annan skolpersonal ansvarar för att

- Ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som hon/han förmedlar genom sin undervisning och i kontakten med barn/elever.
- Se till att åtgärder vidtas då diskriminering eller annan kränkande behandling misstänks/anmäls/upptäcks.
- Dokumentera enligt skolans rutin misstänkt/anmäl/upptäckt diskriminering eller annan kränkande behandling och de åtgärder som vidtas.
- Bevaka att utreda fall av diskriminering och annan kränkande behandling, där den enskilde pedagogens elev är berörd, följs upp.

Pedagoger (specifikt) ansvarar för

- Att genom ständigt pågående och aktiva diskussioner i arbetslagen förankra diskrimineringslagens och skollagens bestämmelser om diskriminering och kränkande behandling och skolans plan mot kränkande behandling.
- Vidareförmedla dessa diskussioner till ledningsgruppen för förankring och revidering i hela organisationen.
- Att barn/elever samt deras föräldrar ska känna till vad planen mot kränkande behandling innebär och veta hur de agerar om barn/elever blir utsatta för eller bevittnar en kränkning.
- Att arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genomsyrar hela skolans verksamhet.

- Att genom enkäter och vid utvecklingssamtal med barn/elever undersöka hur deras situation ser ut just nu. Känner de sig trygga och respekterade? I vilka områden/situationer känner de sig utsatta?

Barn/elever ansvarar för att

- På regelbundna kompisråd, fritidsråd och elevråd diskutera gruppens/skolans klimat.
- Påtala diskriminering och annan kränkande behandling som förekommer inom verksamheten.
- Delta i uppföljning och utvärdering av plan mot kränkande behandling.

Barns/elevs rätt till stöd

- I vår verksamhet kan barn/elever prata med och få stöd av pedagoger, rektor/skolledning, kurator, socialpedagog, skolsköterska och studie- och yrkesvägledare.
- En handlingsplan upprättas för de elever som är inblandade i en situation med kränkande behandling eller diskriminering. Detta gäller för såväl den eller de som utfört kränkningen/diskrimineringen, som den utsatta eleven.

Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan

Mål

Att se över förbättringsområden samt belysa vad som fungerar/är bra och vad som inte fungerar/är mindre bra och hur det ska vidareutvecklas.

Resultat av aktiviteter och fokusområden för föregående läsår 2020/2021

Under 2020 pågick och slutfördes arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling. Under vårterminen 2021 så utfördes en trivsel/trygghetsenkät. Resultatet har därefter sammanställts och redovisats för personalen. Vi kunde tydligt se ett behov av förbättring gällande att skapa trygga och bra relationer mellan elever och personal. Det är därför ett av flera fokusområden detta läsår.

Arbetet med systemet Prorenata har fallit mycket väl ut och är mycket uppskattat av personalen. Att kunna anmäla kränkande behandling digitalt via Prorenata verkar ha underlättat för pedagogerna.

Det nya systemet kom igång i slutet av augusti 2020 och gör att vi nu på ett mer överskådligt plan kan se vilka ärenden som pågår och vad som görs. Även styrelsen har tillgång till detta, så som skollagen kräver, för att möjliggöra en bättre insyn i skolans arbete kring diskrimineringar och kränkande behandling.

Tydligare rutiner har även skapats under året när det gäller tex kränkningar där skolpersonal är inblandade. Vi fortsätter med de rutinerna som beskriver rektors ansvar för de frågor, där personal anmäls för att ha kränkt en elev.

En stor förändring i den nya planen är att det nu ska framgå vilka fokusområden och aktiviteter skolan valt att arbeta med i ett förebyggande syfte och vilka nya aktiviteter och fokusområden som skolan behöver arbeta mer med kommande läsår. Rutiner kring detta behöver utvecklas ytterligare så det blir en naturlig del i det systematiska arbetet.

Ett implementeringsarbete av den nya planen och dess innehåll är påbörjat och kommer även behöva fortsätta under nästkommande termin så att alla känner till planen och att den upplevs av elever, personal och vårdnadshavare som ett tydligt arbetsredskap i den dagliga verksamheten.

Eftersom detta moment är nytt för oss med att synliggöra föregående läsårs resultat i planen, så redovisas inte allt skolan och fritidshemmet har arbetat med i det systematiska arbetet här detta år. Nedan följer därför bara ett axplock av aktiviteter och fokusområden som har skett eller kommer att ske under läsåret.

Trygghetsvandringar:

Det har genomförts trygghetsvandringar under april/maj 2020 med elevrepresentanter på Ametisten, Safiren och Diamanten. Ny trygghetsvandring kommer att genomföras under höstterminen 2021. Trygghetsvandring skall som rutin genomföras en gång per läsårs. Trygghetsgruppen ansvarar för att genomföra trygghetsvandringar på skolan tillsammans med eleverna för att identifiera eventuella otrygga platser på skolan.

För vidare läsning om trygghetsvandring, vänligen se:

<https://www.mfd.se/contentassets/2fbc94e3ab7043dea03d2b18d8d89a62/bilaga-metodbeskrivning.trygghetsvandring.pdf>

Förebyggande värdegrundsarbete:

På lågstadiet fortsätter man arbetet med Pelle Svanslös materialet, det materialet utgår från Pelles grundvärderingar vilket är att välja att vara snäll och att våga vara snäll, det kräver mycket mod, och materialet ger eleverna verktyg att välja den snälla vägen. Utöver det så använder man också materialet Gnissel i klassen, många konflikter kan undvikas genom konstruktiva samtal och gemensamma regler. Gnissel i klassen skapar förutsättningar för dessa samtal. Berättelser om vardagsnära problem från skolans värld skapar igenkänning och utifrån det kan man sedan arbeta vidare med de diskussionsfrågor, aktiviteter och kopieringsunderlag som finns till varje avsnitt.

Samt att man implementerat språkbruk planen, vilken är anpassad för åldersgruppen.

Mellanstadiet och högstadiet har också prioriterat att fokusera på värdegrundsarbetet genom olika gruppövningar och diskussioner i varje klass/grupp. Detta är ett arbete som behöver fortsätta att prioriteras i kommande plan. Det har gjorts genom att arbetet med språkbruks planen har startat i samtliga åldersgrupper. Det finns material tillgängligt i alla arbetslag, som pedagogerna kan använda. Pedagogerna utför detta arbete. Socialpedagog finns tillgänglig som stöd i detta arbete.

Här följer en beskrivning av språkbruk planen:

Bakgrund

Bakgrunden till att vi på skolan börjat jobba med detta material var att personalen började påtala att det blivit ett hårdare, grövre språk överlag mellan elever och att det gått ner långt i åldrarna, detta ledde i sin tur till fler konflikter och kränkningar. Pedagogerna uttryckte att man ville arbeta för att förändra denna utveckling. Skolan tog det till sig och ordnade en

utbildning för all personal ”Maktspråk, tilltal och språkbruk”. En mycket uppskattad utbildning som också erbjuder ett pedagogiskt material att arbeta med i klasserna.

Syfte

Syftet med dessa lektioner är att sprida medvetenhet till eleverna om språkets och ordens betydelse och makt. Med våra ord så beskriver vi våra tankar och känslor, vi beskriver och definierar världen omkring oss, även våra medmänniskor. Det primära syftet är således att ge eleverna kunskap och verktyg så att de kan använda sitt språk på ett positivt och uppbyggande sätt och ta ansvar för att inte kränka andra genom sina ord.

Viktigt att belysa

Med våra ord så kan vi bygga upp och stärka eller rasera och bryta ner människor. Med våra ord kan vi sprida och skapa hopp, glädje, kärlek, inspiration, frid och trygghet eller ledsamhet, osäkerhet, bitterhet, hopplöshet och ilska.

Vi har ett stort ansvar att använda våra ord klokt och eftertänksamt. Vi vet inte helt och fullt vilken människa vi har framför oss och vilka livserfarenheter han/hon har. Om en människa med inre sår från tidigare traumatiska erfarenheter får höra hårda, negativa, nedsättande ord om sig själv tillräckligt många gånger så börjar han/hon tro att det är så han/hon är. Detta är faktiskt även sant för den som är stark i sitt självförtroende och är trygg i sig själv. Om det pågår tillräckligt länge så bryter det ner en människa till slut och skapar svårläkta inre sår.

Det är stort att tänka på att vi är med och skapar varandra till de individer vi blir och den potential vi får att göra ett gott avtryck i världen senare i livet. Allt vi säger och gör har stor betydelse, därför vill vi inspirera eleverna att säga och göra det goda.

Humor och skämt är ju i grunden något lustbetonat och menat att sprida glädje och skratt. Det är dock tyvärr så att det ibland medvetet eller omedvetet används på fel sätt i syfte att nedvärdera, förminska och begränsa andra och då blir det kränkande. Många gömmer sig bakom detta och säger saker som t ex ”det var ju bara ett skämt” eller ”jag skojade bara”.

Förebilder

Vi vill att eleverna börjar reflektera över hur hårda och grova ord används i musik och media och vilken betydelse det har i att legitimera ett hårt, grovt språk. Förebildernas kraft att påverka är oerhört stor, därför har de ett stort ansvar att vara goda föredömen. Reflektera över familjens och vännernas ord och handlingar, att de också är stora mycket betydande faktorer som formar oss till de individer vi blir.

Vi vill stärka elevernas mod att säga till om de hör kränkande ord användas och att stå upp för den som blir utsatt. De ska bli stärkta i att veta att de alla är unika, värdefulla och att ingen ska behöva få höra hårda, grova, nedsättande ord om sig själva. Vi är alla varandras förebilder, så låt oss vara goda sådana.

Då någon blir kränkt eller utsatt på något sätt så ska eleverna veta, känna och märka att vi på skolan tar det på största allvar, att vi hanterar och utreder händelsen på en gång. Vi som

personal behöver vara noga med att reagera och säga till så fort vi hör att hårda, grova, kränkande ord används.

Skolans värdegrundsarbete

Arbetet med språkbruk och tilltal går hand i hand med skolans värdegrund som har en nolltolerans mot kränkningar, diskriminering, våld och hot. Arbetet för att förebygga och hantera detta beskrivs i dokumentet: Plan mot diskriminering och kränkande behandling, det dokumentet bör vara ett levande dokument för varje pedagog på skolan och alla förväntas läsa det och arbeta utefter det.

Lektion

Man bör läsa boken ”En bok om maktspråk, tilltal och språkbruk”, innan man kör igång med lektionerna, det finns ett antal ex på skolan på olika ställen.

Som vanligt så är det viktigt att man kommer till lektionen väl förberedd med det material man behöver och att man känner att det man undervisar om är värdefullt och viktigt. Det kommer att finnas flera uppsättningar med material som man kan hämta på avsedd plats.

Det är viktigt att ge denna lektion ordentligt med tid och att man låter eleverna vara aktivt deltagande och medskapare av lektionen, det är en del av att praktiskt visa respekt för varandras ord och att ta varandra på allvar.

Jag tycker att det är centralt att man sitter i en cirkel tillsammans under dessa lektioner, det är också ett praktiskt sätt att visa att vi alla hör samman, vi delar samma cirkel, vi är lika mycket värda, vi hör ihop. Det blir samtidigt en samarbetsövning att ordna om i klassrummet så att det blir möjligt att sitta i en stor cirkel. Eller om man inte har tid att avvara till det så får man förbereda cirkeln innan lektionen. Cirkeln tycker jag ska vara utgångspunkten för lektionen, sen finns det övningar som innebär att man ska ställa sig på ett led eller en rad så det behöver finnas möjlighet till detta också, helst i klassrummet.

Det finns olika typer av övningar att jobba med i materialet så man kan fördela det på flera olika lektioner. Det finns också anpassat för de lägre åldrarna.

Förberedande och stödjande åtgärder

Som förberedande och stödjande åtgärder så kommer socialpedagogen att erbjuda arbetslagen en workshop där jag kommer att presentera och visa praktiskt hur man genomför ett lektionstillfälle. Då kommer det också finnas tillfälle att ställa de frågor man har. Jag kommer också att förbereda material som behövs till vissa av de övningar som finns beskrivna i boken så att man bara kan hämta på avsedda platser. Det finns dock visst material som det bara finns ett mindre begränsat antal uppsättningar av (dilemmakort).

Om man känner sig osäker så finns jag tillgänglig att vara med på ett lektionstillfälle som stöd om man vill.

Elevstöd

Om det skulle vara så att någon elev under dessa lektioner eller efteråt visar tecken på att må dåligt på något sätt, blir ledsen eller visar att det är väldigt jobbigt så finns självklart både socialpedagog, kurator och skolsköterska som man kan kontakta så eleven får det stöd som den behöver.

Ytterligare förebyggande arbete

Livskunskap och kompisråd:

Kurator och socialpedagog kommer att fortsätta arbetet med kompisråd en gång i månaden. Socialpedagogen träffar årskurs 4-6, kurator träffar årskurs 7-9.

Livskunskaps lektioner kommer också att genomföras under vissa dagar på Safiren. På Diamanten kommer det att genomföras en gång i månaden på mentorstid under höstterminen. Dessa lektioner kommer att innehålla värderingsövningar, samarbetsövningar och samtal kring etik, moral samt värdegrundsfrågor.

Trivselenkäter:

Skolgemensam trivselenkät genomfördes vt 2021. Skolledning och EHT har tagit del av sammanställningen av enkäten, vilket resulterat i fokusområdet relationsskapande elev-personal. Arbetslagen kommer i närtid att få ta del av enkätresultatet.

Ny enkät kommer att genomföras under vt-2022.

Rastverksamhet:

Ametisten har under året utvecklat rastboden och personalens rastvårdsuppdrag har tydliggjorts, så fler elever får möjlighet till en bättre och mer fungerande rastverksamhet med syfte att minska utanförskap och kränkningar i samband med raster. Även Safiren och Diamanten använder rastbodens material/utrustning till viss del.

Sociala medier:

Tyvärr har det under läsåret uppstått flera situationer där kränkningar och liknande skett på sociala medier mellan några av skolans äldre elever. Kränkningarna har i första hand skett på fritiden. Skolans personal har dessvärre fått ägna en hel del tid att reda i detta även under skoltid och trots att skolan har mobilförbud under dagarna sker kränkningar ändå som vi behöver hantera. Arbetet med förhållningssätt kring sociala medier är ett fokusområde som skolan skulle behöva prioritera kommande läsår.

Arbetsåret med plan mot diskriminering och kränkande behandling

Övergripande mål

Det ska bedrivas ett systematiskt arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet ska vara långsiktigt, rikta sig till alla samt vara en absolut del i det vardagliga arbetet. Det ska baseras på kunskap om hur diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår och vilka faktorer som skapar en trygg miljö där alla barn och elever blir respekterade som de är. Målet för personalen är att de ska omfattas av kompetensutveckling vid behov för att öka medvetenheten och kunskapen om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Aktiviteter och fokusområden att arbeta med läsåret 2021-2022.

Mål	Åtgärd	Ansvarig	Genomförande /när
Att alla elever får möjlighet att vara med och ta fram skolans ordningsregler	Fastställa skolans ordningsregler. Mentorerna går igenom ordningsreglerna med klasserna för eventuell revidering.	Rektor och mentorer	Augusti
Belysa skolans pedagogik och stärka samhörigheten på hela skolan	Montessoridagen	Montessorigruppen/ arbetslagen	31 augusti
Öka möjligheten att påverka och få insyn i trygghetsarbetet	Information och dialog om planen mot diskriminering och kränkande behandling förs i gruppråd och vid föräldramöten	Mentor	Augusti/ September
Att utveckla förhållningssätt och förståelse för elevers olika förutsättningar och behov	SPSM's NPF-utbildning för all personal	Elevhälsan	Augusti-december
Synliggöra det systematiska arbetet i SKA-rapporten	Uppföljning och utvärdering redovisas i skolans systematiska kvalitetsarbete (SKA)	Rektor	Augusti och Januari
Att aktuell plan finns tillgänglig externt.	Att planen finns tillgänglig på skolans hemsida.	Rektor eller den som rektor utser	September
Att planen finns tillgänglig i skolan	Att planen finns tillgänglig i alla klassrum, fritidslokaler, i personalhandbok samt på Drive	Rektor eller den som rektor utser	Okt/nov

Att förbättra det utredande arbetet vid konflikter och kränkningar	Ett kontinuerligt arbete utifrån planen mot diskriminering och kränkande behandling. Säkerställa att all personal på skola och fritids <i>förskola?</i> blir insatt i det digitala systemet Prorenata där vi anmäler och dokumenterar kränkande behandling.	Skolledningen och Elevhälsan	Löpande
Kartlägga elevernas mående och upplevelse av trygghet och trivsel	Trivselenkäter	Trygghetsgruppen	April/Maj
Öka förståelsen för mänskliga rättigheter lokalt och globalt, samt värna om FN:s barnkonvention	Tema dag: FN-dagen	Arbetslagen	24 okt
Synliggöra livsvillkor, olikheter/likheter i världen	Temaarbete: World children's prize	Arbetslagen	Mars/april
Lära känna blivande stadiekompisar inför nästa läsår	Temadag: Kompisdagen	Arbetslagen	Maj
Synliggöra vilka platser som upplevs som trygga/ otrygga i skolan	Trygghetsvandringar	Trygghetsgruppen	Okt/Nov
Uppföljning av handlingsplanen och vidtagna åtgärder	Utvärdering av befintlig plan och upprätta förslag på nya fokusområden i en ny plan inför kommande läsår.	Trygghetsgruppen och EHT	Aug/Sept
Styrelsen beslutar om kommande läsårs plan	Att förslag på kommande läsårs plan redovisas för skolans styrelse	Rektor	Sept/Okt
Att minska affektutbrott genom att kunna hantera, utvärdera och förändra genom lågaffektivt bemötande	Att tillämpa skolans handlingsplan kring bemötande vid problemskapande beteende	Rektor och arbetslag	Löpande
Öka förståelsen för "hur det går, beror på hur vi mår".	Grace/artighet	Arbetslagen	Löpande

Öka välbefinnandet genom omsorg av vår gemensamma miljö	House care	Arbetslagen	Löpande
Att barn och elever ges möjlighet att delta och påverka det förebyggande arbetet mot kränkande behandling	Relevant material har skaffats till alla åldersgrupper. Utvärdering och uppföljning sker kontinuerlig på mentorssamtal, kompisråd, fritidsråd, elevråd och liknande.	Mentor	Löpande
Ökad studiero och minska risken för kränkningar via sociala medier.	Skolan har mobilförbud för alla elever under skol- och fritidstid.	Mentor	Löpande
Ökad studiero och minska risken för kränkningar via sociala medier.	Chromebooks används av eleverna på ett tillfredsställande sätt	Mentor	Löpande
Att all personal känner till skolans plan mot kränkande behandling och dess innehåll.	Dialog förs och uppföljning sker kontinuerligt i arbetslagen och i personalgruppen på arbetslagsmöten och planeringsdagar	Skolledningen och Arbetslagen	Löpande och under planerings-dagar
Ökad trygghet och trivsel på skolgården	Erbjuda en rastbod och styrda rastaktiviteter för olika åldrar. Under läsåret kommer skolgård och utemiljö att prioriteras.	Skolledningen/ Arbetslagen	Löpande
Att planen är tillgänglig för alla som inte har svenska som modersmål.	Plan mot kränkande behandling översätts till andra språk vid behov.	Rektor eller den rektor utser	Vid behov
Kompetensutveckling	Kompetensutveckling för personal genomförs utifrån behov vid kompetensutvecklings-dagar	Rektor	Vid behov

Det förebyggande och främjande arbetet utifrån diskrimineringsgrunderna

Annan kränkande behandling

Aktivitet:

- På mentorträffar ska det finnas med en punkt om diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. (varje vecka)
- Nolltolerans av personalen mot ord och handling.

Tidpunkt: Ämnet tas upp minst ett par gånger per termin och vid behov i det vardagliga arbetet

Ansvarig: Samtliga pedagoger

Kön

Aktivitet:

- Samtal kring språkbruk kring kön ska föras med start redan under förskoleklassåret.
- Analysera betygsutfallet utifrån ett genusperspektiv (vt)
- Att i sex och -samlevnadsundervisningen diskutera jämställdhet och könsroller, samt könsnedsättande språkbruk med början i åk 6. Diskussioner i klassen i samband med praktik och gymnasieval (år 8 och år 9)
- Göra jämförelser på arbetsmarknaden

Tidpunkt: Betygsutfallet i juni, i den ordinarie undervisningen

Ansvarig: Samtliga pedagoger

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Aktivitet:

- Att i sex och -samlevnadsundervisningen diskutera könsöverskridande identitet och uttryck

Tidpunkt: Planeras in i läsårets undervisning

Ansvarig: Arbetslagen och den som bedriver sex- och samlevnadsundervisningen

Sexuell läggning

Aktivitet:

- Ha samlevnadsundervisning med diskussioner, värderingsövningar och rollspel.
- Ha värdegrundsövningar i klasserna för att synliggöra fördomar, okunskap och osäkerhet kring sexualitet

Tidpunkt: I den ordinarie undervisningen

Ansvarig: Samtliga pedagoger

Övrigt: En rutin som finns är att eleverna i åk 8 erbjuds studiebesök/information på ungdomsmottagningen.

Etnisk tillhörighet

Aktivitet:

- Uppmärksamma och synliggöra olika religiösa högtider i ex. matsal och bibliotek
- Aktiviteter där eleverna får information om och får delta i olika etniska gruppers kultur t.ex. genom att laga mat, dansa, sjunga (temadagar)

Tidpunkt: Under läsåret vid olika högtider

Ansvarig: Arbetslagen

Funktionsnedsättning

Aktivitet

- Att personal får adekvat utbildning om olika funktionsnedsättningar
- Att eleverna får ökad kunskap om olika funktionsvariationer och vilka olika former av stöd som funktionsnedsatta kan behöva.
- Att skolan erbjuder kompensatoriska hjälpmedel till de elever som behöver det.

Tidpunkt: Under läsåret, utifrån behoven i personalens kompetensutvecklingsplan

Ansvarig: Skolans elevhälsoteam (EHT) och skolans arbetslag

Religion eller annan trosuppfattning

Aktivitet

- Skolan bedriver undervisning i ämnet religion, där går man igenom de olika världsreligionerna, olika traditioner och högtider.
- I Sverige råder religionsfrihet, detta bör genomsyra skolans verksamhet och ingen får kränkas på grund av sin religiösa tillhörighet.

Tidpunkt: Löpande

Ansvarig: Samtlig personal samt elever

Ålder

Ålder är en av de sju diskrimineringsgrunderna som vi tidigare nämnt. Det är av stor vikt att alla i verksamheten är observanta på att ingen kränks på grund av sin ålder.

Tidpunkt: Löpande

Ansvarig: Samtlig personal samt elever

För att förhindra att kränkningar inom sociala medier uppstår.

Aktivitet:

- Samtal med eleverna om uppförandekoder för sociala medier och att respektera eventuella åldersgränser för dessa.

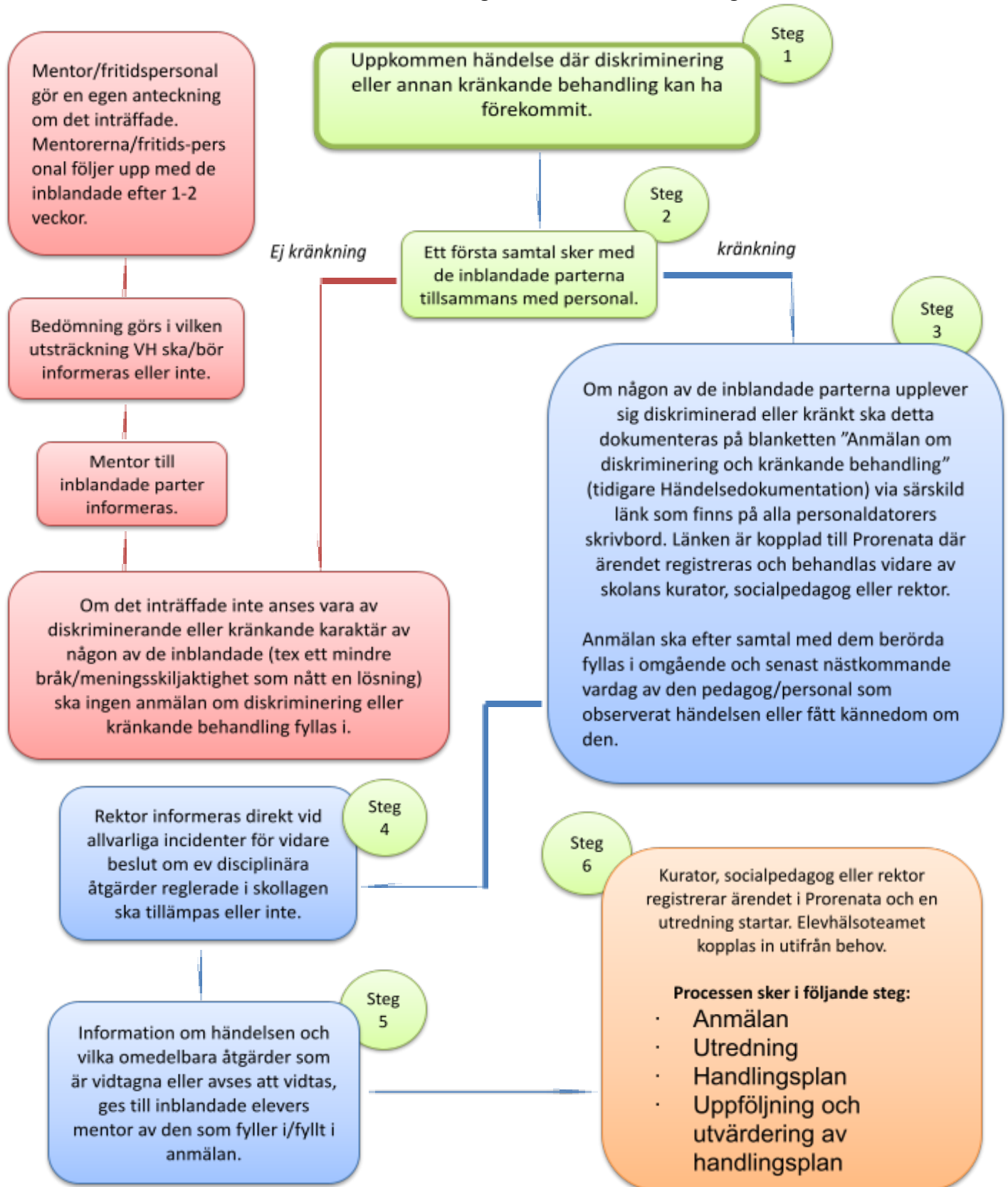
Tidpunkt: Kontinuerligt under läsåret

Ansvarig: Mentor

Handlingsplan

Processkarta

Skolans rutin för anmälan om diskriminering och kränkande behandling

Förtydligande av stegen i processkartan (Steg 1-6)

Steg 1: Händelse uppstår där diskriminering eller annan kränkande behandling kan ha förekommit. Alternativt någon i personalen observerar/får information/kännedom om diskriminering/trakasserier/kränkande behandling. Skollagen kräver att information om fall av kränkningar och diskriminering ska rapporteras till rektor som i sin tur rapporterar vidare till huvudman/styrelsen. Rektor ska även informeras när en vuxen utsätter elev/elever eller när elev/elever kränker en vuxen. Rektor ansvarar då för vidare utredning.

Steg 2: Ett första samtal tillsammans med pedagog sker med de inblandade parterna snarast. Enskilt, eller tillsammans beroende på omständigheterna. Om personal på skolan är inblandad i ev diskriminering eller kränkning ska rektor kopplas in direkt i samtal med den vuxne för vidare utredning.

Steg 3: Anmälan om diskriminering och kränkande behandling behöver endast upprättas om någon av de inblandade parterna upplever sig diskriminerad eller kränkt på något sätt (se processkarta). Den i personalen som var med vid, eller är mest insatt i händelsen upprättar en skriftlig dokumentation. En länk till blanketten "Anmälan om diskriminering och/ eller kränkande behandling" (tidigare kallad "Händelsedokumentation") finns på alla personaldatorers skrivbord. I anmälan ska händelsen beskrivas sakligt, i korta drag och utan egna värderingar. Det är av största vikt att du fyller i alla fält så tydligt och beskrivande det går, så att det underlättar det fortsatta utredningsarbetet.

Följande uppgifter behöver fyllas i när man gör en anmälan om kränkande behandling/diskriminering:

- Ämne (Fyll i för- och efternamn på utsatt person)
- Skola
- Ditt för- och efternamn
- Din e-postadress
- Personnummer på den utsatta personen (ej obligatoriskt)
- Datum för händelsen (samt plats och tidpunkt)
- Om anmälan avser kränkning och/eller diskriminering
- Din iakttagelse/händelsen (kortfattat, sakligt och utan att värdera)
- För- och efternamn på bägge parter, samt grupp/klass och vem som är mentor.
- Om det finnas andra som kan ha sett vad som hände (namn och grupp)
- En kort redogörelse från det första samtalet med de berörda.
- Om och hur kontakt är tagen med vårdnadshavare för bägge inblandade parter.
- Om någon annan åtgärd är vidtagen (tex disciplinär åtgärd reglerad i skollagen).
- Hur den planerade uppföljningen ser ut och när den ska ske, samt med vilka.

Blanketten ska fyllas i snarast och senast vardagen efter händelsen och information ska även ges till berörda mentorer om vilka omedelbara åtgärder som är vidtagna eller avses att vidtas. Möjlighet finns också att ladda upp en fil, text eller foto kopplat till anmälan. När blanketten är ifylld skickas den digitalt till Prorenata där skolans kurator, socialpedagog eller rektor registrerar ärendet och en utredningsprocess startar.

OBS! Det går inte att lägga till ändringar i anmälan efter att man skickat iväg den. Har man väl påbörjat skriva går det heller inte att spara och fortsätta senare. Behöver ändå justeringar

göras i anmälan efter att man klickat på sänd, så tar man i så fall kontakt med rektor alternativt kurator eller socialpedagog.

Utgångspunkten för skolans skyldigheter är **elevers upplevelse** om kränkande behandling. Rektor och skolans personal har vissa befogenheter och får vidta tillfälliga och omedelbara disciplinära åtgärder reglerade i skollagen som syftar till att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero eller för att komma tillrätta med en elevs ordningsstörande beteende. Om en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med att skolan använt sig av dessa befogenheter ska även detta anmälas och utredas.

Steg 4: Rektor informeras omedelbart vid allvarlig incident för att kunna fatta ett beslut om ev omedelbar disciplinär åtgärd reglerat i skollagen, ex avstängning.

Steg 5: Mentorerna till de inblandade informeras om händelsen och vilka omedelbara åtgärder som är vidtagna eller avses att vidtas.

Steg 6: I och med att anmälan är inskickad så kommer kurator, socialpedagog eller rektor att lägga upp händelsen som ett ärende i Prorenata och en utredningsprocess startar. Ett kränkningsärende av elev registreras alltid i elevakten (EHT-nivån) för den utsatta parten. Mottagarna bedömer vid anmälan i vilken utsträckning övriga i elevhälsan, eller annan kompetens behöver involveras eller inte. Mentor till den utsatta parten kopplas i regel till det enskilda ärendet i Prorenata och kan då följa och göra tillägg i ärendegången. Vid händelser under fritidstid är det i regel ansvarig fritidspersonal som kopplas till ärendet.

I fall av enklare karaktär kommer mentor/fritidspersonal bli kontaktade och vara de som ansvarar för den fortsatta utredningen och besluta om en handlingsplan behöver upprättas eller inte. Detta dokumenteras i varje ärende. Klicka på anteckning och välj antingen *antecknings mallar* eller *anteckning fritext* beroende på vad som ska dokumenteras.

I fall av svårare karaktär är det i regel kurator, socialpedagog eller rektor som ansvarar för utredning och beslutar om ev handlingsplan.

Åtgärder i processen

Processen sker i följande steg:

1. Anmälan
2. Utredning
3. Handlingsplan
4. Uppföljning och utvärdering av handlingsplan

1. Anmälan:

En anmälan behöver upprättas omgående eller senast nästkommande vardag om någon av de inblandade parterna upplever sig vara kränkt eller diskriminerad.

2. Ett första samtal och vidare utredning:

Samtal med berörda parter behöver ske omgående i den utsträckning och på det sätt som personalen bedömer är möjligt i stunden. Under utredningsfasen tar vi reda på mer fakta kring händelsen. Det sker i form av olika typer av samtal och uppföljningar med berörda parter och ibland även med indirekta parter. Vårdnadshavare till **bägge parter** ska alltid kontaktas i samband med att en anmälan upprättas.

I vissa fall kan det komma att ske först under utredningens gång då viktig fakta kan behöva inhämtas först. Vårdnadshavare till inblandade ska informeras fortlöpande och vid behov bokas vi in ett möte. Vid uppkommen kränkning/diskriminering personal – elev och elev – personal är det alltid rektor som ansvarar för utredning och handlingsplan, samt dokumentation.

- Om vi här når en lösning dokumenteras det i blanketten för utredning, att en särskild handlingsplan inte behöver tas fram i detta ärende.
- Om vi inte nått en lösning behöver en handlingsplan upprättas.

3. Handlingsplan:

I handlingsplanen dokumenterar vi ner vilka åtgärder skolan kommer att vidta med syfte att förhindra att nya konflikter eller kränkningar ska kunna ske. Vi beskriver vilka behov vi ser och vilka akuta och mer långsiktiga åtgärder vi behöver vidta. Vi formulerar lång- och kortsiktiga mål som vi ska arbeta mot gällande bägge inblandade parter. Vi bestämmer datum för uppföljning och utvärdering.

Vårdnadshavare till inblandade informeras fortlöpande och vid behov bokas vi in ett eller flera möten.

4. Utvärdering av handlingsplan:

Tillsammans med berörda elever och vårdnadshavare utvärderar vi om handlingsplanen gett önskad effekt. Om inte upprättar vi en ny handlingsplan. Om handlingsplanen har gett önskad effekt avslutas ärendet.

Exempel på olika åtgärder som kan vidtas vid diskriminering, trakasserier, kränkande behandling:

- Samtal med den/de som utfört handlingarna. Samtalen leds i regel av pedagog/mentor, kurator, socialpedagog, rektor eller annan elevhälsopersonal tillsammans, eller var för sig beroende på aktuell situation. Det kan också vara aktuellt att vårdnadshavare deltar.
- Stödjande samtal med dem som utsatts för diskriminering eller kränkning.
- Fortsatta uppföljningssamtal med dem/de som utsatt, samt kontroll efter viss tid med den utsatte att kränkningarna upphört.
- Treparsamtal med de inblandade eleverna.
- Upprätta åtgärdsprogram för konkreta psykosociala åtgärder som faller inom ramen för särskilt stöd.
- Rektor kallar vårdnadshavare, elev, berörd mentor och någon från elevhälsoteamet till möte.
- Samtalshjälp via tex socialtjänsten eller BUP.
- Orosanmälan till Socialtjänsten.
- Disciplinära åtgärder reglerade i skollagen.
- Eventuell polisanmälan. Det finns dock ingen juridisk skyldighet för skolan att göra en polisanmälan. Den ersätter heller inte anmälningsskyldigheten enligt Socialtjänstlagen.
- Är det fråga om en lärare eller annan anställd på skolan som diskriminerar eller kränker elever kan även arbetsrättsliga åtgärder behöva vidtas.

Vad är disciplinära åtgärder och vilka disciplinära åtgärder finns i skollagen?

Det finns flera disciplinära åtgärder som rektor eller lärare får använda om en elev stör ordningen eller uppträder olämpligt. Åtgärderna ska inte användas för att straffa elever. Syftet är att de ska leda till att eleven ändrar sitt beteende och att studiemiljön blir bättre i skolan. Dokumentationskrav är kopplat till de flesta disciplinära åtgärder. De disciplinära åtgärderna regleras i 5 kap

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800

- Utvisning ur undervisningslokalen (lärare eller rektor beslutar)
- Kvarsittning (läraren eller rektor beslutar)
- Skriftlig varning (Rektor beslutar efter att utredning är gjord)
- Tillfällig omplacering (Rektor beslutar)
- Tillfällig placering vid en annan skolenhet (Rektor beslutar)
- Avstängning, omedelbart - helt eller delvis (Rektor beslutar)
- Omhändertagande av föremål (Rektor eller lärare får omhänderta störande/farligt föremål)

Skolan får bara använda en disciplinär åtgärd om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter. Åtgärderna får inte inskränka elevers rätt till utbildning. Om eleven är under 18 år måste skolan ta hänsyn till barnets bästa. Rektorn och lärarna måste vara särskilt återhållsamma med åtgärder när det gäller elever i förskoleklassen och grundskolans lägre årskurser. (Källa:

<https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/trygghet-studiero-och-disciplinara-atgarder>)

Referensdokument.

- Skollagen (2010:800)
- Diskrimineringslagen (2009:567)
- Allmänna råd, Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling, Skolverket
- Förebygga diskriminering och kränkande behandling i skolan, Diskrimineringsombudsmannen, 2009.

Ordningsregler

Alla skolor ska enligt skollagen ha ordningsregler. De finns för att upprätthålla studiero och en trygg lärmiljö. Eleverna behöver vara delaktiga i upprättandet av reglerna. Få och viktiga ordningsregler är att föredra och kan sedan kompletteras med tex klassrumsregler och andra specifika trivselregler.

Följande ordningsregler gäller och har tagits fram av elever och personal för läsåret 2020-2021 och är beslutade av rektor 2020-09-21

- Jag hjälper även till att ta hand om vår utemiljö och lägger tillbaka saker jag lånat
- Jag säger och gör trevliga saker mot alla på skolan.
- Jag använder inte våld på skolan.
- Jag tar ansvar för att hämta hjälp när jag hamnar i situationer jag inte kan hantera.
- Jag behandlar andra som jag själv vill bli behandlad
- Jag respekterar när någon säger "nej".
- Jag lämnar in mobilen varje morgon i mobil lådan.
- Jag tar hand om vår miljö och bidrar till att den är lugn, ren och trevlig.
- Vi hälsar på varandra genom att säga "Hej" eller "god morgon".
- Jag kommer i tid till skolan och har med mig rätt material, tex idrottskläder, läxor och ytterkläder så jag kan delta i skolans alla aktiviteter.
- Jag tar ansvar för mitt skolarbete och lärande.

Konsekvenser kopplat till ordningsregler och kränkande behandling/diskriminering

Tillsägelse:

Om du bryter mot ordningsreglerna är alltid första åtgärden en tillsägelse och kanske ett samtal med syfte att få dig medveten om att du bryter reglerna. Personalen samtalar med dig om våra förväntningar på dig och lyssnar på dina synpunkter. Vi vill att du och alla andra ska må bra på skolan.

Vid behov tas kontakt med hemmet och du förväntas ändra ditt beteende.

Utredning och möte med dig och dina föräldrar/vårdnadshavare:

Om man fortsätter att störa och bete sig olämpligt kommer rektor att besluta om att utreda lite mer noggrant varför och vad vi behöver göra för att du ska kunna följa reglerna. Du och dina vårdnadshavare kallas till möte och gemensamt hjälps vi åt att komma fram till nya bra stödjande och hjälpande åtgärder att pröva.

Utsätter du andra barn eller personal för tex kränkningar, använder våld och liknande så har skolan också skyldighet att utreda detta för att skapa omedelbara och långsiktiga åtgärder så att kränkningar och våld upphör helt. Dina föräldrar/vårdnadshavare kontaktas alltid om du kränker andra eller använder våld. Beroende på vad utredningen visar så kan skolan även behöva koppla in stöd och hjälp via elevhälsan, socialtjänst, BUP eller tex polis.

Disciplinära åtgärder

Om du stör och betar dig olämpligt i skolan kan rektor och lärarna använda vissa disciplinära åtgärder också för att säkerställa att andra elever ska få studiero och känna sig trygga. Dessa åtgärder regleras i 5 kap i skollagen. Det kan innebära att du blir utvisad ur klassrummet eller får kvarsittning, eller att du blir omedelbart avstängd en tid och inte får vara i skolan alls. Syftet med dessa åtgärder är att de ska leda till att du ändrar ditt beteende och att studiemiljön blir bättre i skolan.

Om stödinsatserna inte har någon effekt och ditt negativa beteende fortsätter kan rektor besluta om starkare disciplinära åtgärder reglerade i skollagen kap 5. Det kan innebära tex en skriftlig varning eller tillfällig- eller permanent omplacering på annan skola.

Bemötande vid problemskapande beteende

Handlingsplan kring bemötande av elever som hamnar i affekt under skol- och fritidstid vid Strängnäs Montessori

På Strängnäs Montessori använder vi ett lågaffektivt förhållningssätt i bemötandet av elever som är på väg att hamna i affekt, eller är i affekt. Det är viktigt att alla pedagoger på skolan känner till de olika delarna i den lågaffektiva metoden och även känner sig trygga i att tillämpa dessa.

Utgångspunkten är att vi behöver använda ett genomtänkt och likartat bemötande. Aktuellt dokument är baserat på Bo Hejlskov Elvéns principer för ett lågaffektivt bemötande. Vi lutar oss också mot ett förhållningssätt som betonar vikten av att barn lär sig av att lyckas och inte av konsekvenser. Det är därför viktigt att vi hittar lösningar tillsammans, där vi kan förebygga så att elever inte hamnar i situationer som vi på förhand vet att de inte klarar av. Vi behöver alltid utgå från principen att "Människor gör rätt om de kan" (Ross W Greene).

Förebyggande strategier

Följande åtgärder tar sin utgångspunkt i ett relationellt perspektiv, vilket innebär att problemskapande beteende uppstår i individens möte med omgivningen, sociala omständigheter och organisatoriska faktorer. En förutsättning är då att arbeta lösningsfokuserat och att lokalisera och åtgärda riskfaktorer i elevens omgivning.

I alla situationer är det nödvändigt att göra skoldagen begriplig och förutsägbar för alla elever. Strävan är att eleverna i den ordinarie undervisningen möts av en förberedd miljö där undervisningen är planerad enligt följande principer:

1. Vad ska jag göra?
2. Var ska jag vara?
3. Vem ska jag vara med?
4. Hur länge ska det hålla på?
5. Vad ska hända sen?

6. Vad behöver jag ha?
7. Varför ska jag göra det?

Detta kan ses som en generell anpassning inom ledning och stimulans som är nödvändig för vissa individer, men också gynnsam för att alla elever. Därmed skapas möjligheter för ett lugnare arbetsklimat, vilket också är en förutsättning för att alla elever ska kunna delta i lärandesituationer och därmed lyckas inom den ordinarie undervisningen.

Att arbeta förebyggande innebär att vi tänker på

- Att minska stressfaktorer. Reducera intryck som tar energi, tänkt utifrån anpassningar av synintryck, hörselintryck och orienteringssinne för att därigenom anpassa kravnivån på elevens förmågor.

Lågaffektivt bemötande och lågaffektivt förhållningssätt

Lågaffektivt bemötande är ett synsätt, med metoder som är utvecklade för att hantera problemskapande beteende på ett etiskt försvarbart sätt. Det handlar om att ha förståelse om varför individen tar till problemskapande beteende. Det kan handla om hur kropp och hjärna fungerar i akuta situationer, funktionsnedsättningar, psykiska tillstånd, kraftig stress mm.

Vi strävar efter att förebygga så att individen slipper använda det problemskapande beteendet. Det handlar om att göra nödvändiga förändringar i miljön, hitta vägar och sätt för att undvika problemsituationer.

Lågaffektivt bemötande vilar på tre pedagogiska principer

1. Ansvarsprincipen

Genom att fokusera på vad jag (pedagogen) kan påverka ökar min möjlighet att förändra situationen samtidigt som frustration och problembeteende minskar hos eleven.

2. Kontrollprincipen

Vår uppgift är att hjälpa den vi möter att behålla eller återfå självkontrollen. Ofta måste vi frigöra oss från vår "vanliga" reaktion för att inte öka stressen.

3. Principen om affektsmitta

Vi påverkas av och påverkar andras affekter. Det är viktigt att vara uppmärksam på egna affekter och bibehålla lugn för att öka chansen att situationen skall präglas av lugn.

Lågaffektivt bemötande i praktiken

Hantera, utvärdera och förändra – tre viktiga delar

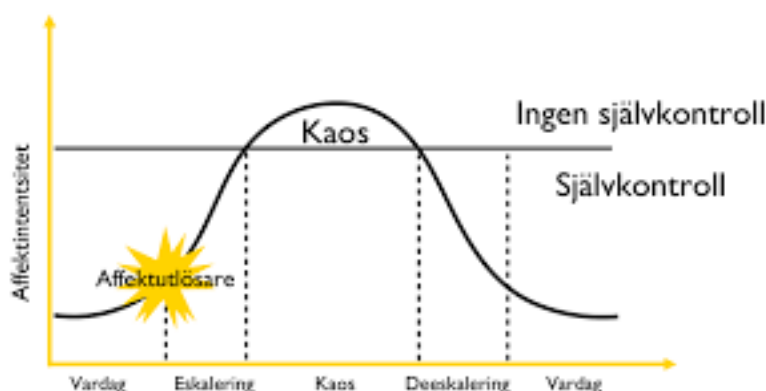
Den lågaffektiva metoden är uppdelad i tre viktiga delar. Hanteringsfasen, utvärderingsfasen och förändringsfasen. Som personal behöver vi behärska alla tre. När det uppstår stress och kaos behöver vi kunna **hantera**. Sedan behöver vi kunna **utvärdera** orsaker till stress och kaos, men också ta reda på vilket stöd personen behöver. Därefter behöver vi arbeta med att **förändra**, vilket ibland innebär träning, ibland förändring av den fysiska miljön och viktigast av allt; Att förändra den pedagogiska ramen så att den anpassas efter personen.

Alla dessa metoder måste samspela och ha samma mål; Att personen ska kunna lyckas så mycket som möjligt och att man på sikt skapar förändringar som syftar till att liknande situationer inte uppstår.

Efter alla typer av affektutbrott är det viktigt att inblandade pedagoger analyserar vad var det som fick eleven att gå in i affekt, likväl vad som fick eleven att gå ur affekten. Detta i syfte att både kunna förhindra affektutbrott/kaos framöver, men också för att mildra och förkorta kaoskurvan för eleven. Som bilaga till detta dokument finns förslag på arbetsblad att använda eller att utgå ifrån.

Affektregleringsmodellen

I ett tidigt skede är det viktigt att uppmärksamma och förebygga affektutbrott så att en elev inte hamnar i ett KAOS. Detta genom att identifiera och förebygga möjliga affektutlösare i elevens olika lärmiljöer, se skiss nedan.

Om en elev går i affekt är det av högsta vikt att vi fokuserar på att i stunden hitta lämpligaste metoden som kan minska affekten så snabbt som möjligt och där eleven kan återfå kontroll.

Följande strategier kan hjälpa till att minska stress och kaos. Eleven kan då återfå självkontrollen snabbare

- När du känner behov av att gå fram, ta två steg bakåt.
- Undvika att stå mitt emot. Bättre att stå lite snett vid sidan.
- Undvik ögonkontakt.
- Sitt gärna ner, luta dig mot väggen osv så avslappnat som möjligt för att skapa ett mer jämnt förhållande. Respektera individens trygghetszon.
- Viktigt att kroppshållning och kroppsspråk är så avslappnat som möjligt.
- Tala lugnt och med dämpad röst. Undvik att tala alls vid KAOS.
- Ge eleven möjlighet att gå undan till en avskild plats, där han eller hon ges möjlighet att lugna sig, eller återhämta sig, utan att behöva bli störd av någon. Ibland kan det vara lättare att flytta undan hela gruppen istället.
- Affekt smittar. Finns det andra individer som "eldar på" och provocerar är det oftast mer framgångsrikt att försöka ta undan dem i första hand.
- Man kan också försöka avleda eller använda humor och på så sätt förhindra att känslorna förstärks.
- Växla personal vid behov, så den som minst retar upp eleven hjälper honom/henne.

Vi behöver undvika följande

- Lösningar som går ut på att skälla ut och påtala att eleven gjort fel inför de andra.
- Försöka korrigera elevens beteende där och då, eller påminna om att eleven inte följer det vi har bestämt.
- Påtala vilka konsekvenser det får om eleven inte gör som vi säger osv.
- Att fysiskt ta tag i eleven om det inte är absolut nödvändigt för att skydda tex andra personer.
- Om en elev kastar möbler och andra föremål för att ha sönder i ilska och frustration, är det oftast bättre att låta det ske än att försöka hindra detta. Kastade saker mot någon annan person måste personalen däremot gå emellan, men direkt backa när kastandet upphör.

Hantera i vardagen

Viktigt att notera är att vi som personal fortsatt måste ha nolltolerans mot all typ av slag, sparkar, glåpord och liknande, men att vi behöver välja ett annat tillfälle när eleven inte är i affekt, då vi arbetar med att förändra det beteendet. Det är också viktigt att påtala detta för andra elevers föräldrar som undrar och för tex elever som blir utsatta, så att de vet och kan känna sig trygga med att vi faktiskt arbetar med detta parallellt på olika sätt. Vi behöver samtidigt påminna om att vi har sekretess och därför inte kan diskutera insatser för en enskild elev med tex andra elevers föräldrar.

Skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling ska följas enligt rutin.

Vi ska sträva efter att i så stor utsträckning som möjligt försöka reda ut konflikter som elever är inblandade i redan samma dag, för att på så sätt också minska elevernas möjligheter att bära med sig dessa ouppklarade under veckan. Vi behöver i det arbetet även medvetandegöra att vissa elever kan ha mycket svårt för att tex säga förlåt, förstå sin del, klara situationer där han eller hon känner sig oskyldigt anklagad och liknande. Det gör att vi behöver arbeta långsiktigt och förstå att vi initialt arbetar med att hantera beteenden, då förändring av beteenden tar tid.

Det är viktigt att den eller de pedagoger som bemöter en elev i ett kritiskt läge känner att man har mandatet från övriga kollegor att gå iväg från klassrummet eller göra andra typer av avledningar, som har det primära syftet att minska affekten.

Vi behöver ha en dialog mellan kollegor, där vi förmedlar hur vi tänker för att minska missuppfattningar. Inställningen hos personalen behöver vara att alla gör så gott man kan och att vi stöttar varandra i det arbetet. Det kommer självklart finnas situationer där vi också inte lyckas dämpa affekten så som vi hade tänkt. I en affekt situation är det viktigt att man kan bli avlöst vid behov, eller att man kan få hjälp om man behöver osv, men att ansvaret för detta först och främst ligger på den som bäst når eleven i stunden. Man behöver kunna känna sig trygg i detta som personal, så att inte personalen uppträder oense inför barnen eller att andra barn känner otrygghet.

Litteraturhänvisning

För den som vill fördjupa sig i den lågaaffektiva metoden rekommenderar vi följande böcker som också finns att låna i skolans referensbibliotek:

Hantera – Utvärdera – Förändra; *med lågaffektivt bemötande och tydliggörande pedagogik.*
Av Bo Hejlskov Elvén och Anna Sjölund. (Natur och Kultur, 2018)

Beteendeproblem i skolan. Av Bo Hejlskov Elvén (Natur och kultur, 2014)